

Datum

2024-05-16

Adress

Diarienummer

SBN-2024-278

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss - En enklare hantering av vattenfrågor vid
planläggning och byggande (SOU 2023:72)
STK-2024-532**

Stadsbyggnadsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden välkomnar betänkandets intentioner att förenkla hanteringen av miljö kvalitetsnormer i planeringen och byggande med bibehållna eller lägre kravnivåer men är tveksamma till om betänkandets förslag till lagförändringar fullt ut går i denna riktning. Stadsbyggnadsnämnden noterar att betänkandet inte berör havsöversvämning på grund av klimatförändringarna. Stadsbyggnadsnämnden noterar även att betänkandet inte hanterar de otydligheter som finns gällande ansvar, skyldigheter, incitament, rådighet och finansieringsmodeller för att hantera skyfall eller havsöversvämning. Målkonflikter och genomförandefrågor kopplat till havsöversvämning och miljö kvalitetsnormer, vattenförekomster och strandskydd i plan- och bygglagen och miljöbalken samt annan berörd lagstiftning ingår inte heller. Det finns därför behov av att avvakta med lag- och författningsförändringarna så att betänkandets förslag kan sammanvägas och konsekvensbeskrivas tillsammans med de förslag som kommer att tillkomma i SOU Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna som ska redovisas senast den 30 april 2025 samt i SOU Miljö tillståndsbetänkandet som ska redovisas senast den 15 december 2024. Stadsbyggnadsnämnden har ett antal förslag till justeringar och kompletteringar till betänkandets lag- och förordningsförslag.

Yttrande

Stadsbyggnadsnämnden delar betänkandets bedömning att de pågående klimatförändringarna och den därmed ökande risken för skyfall tillsammans med förtätningen av befintlig bebyggelse medför stora utmaningar när det gäller funktionen och framför allt kapaciteten hos befintliga dagvattensystemet. Stadsbyggnadsnämnden noterar att betänkandet inte berör havsöversvämning på grund av klimatförändringarna. Nämnden noterar även att betänkandet inte hanterar de otydligheter som finns gällande ansvar, skyldigheter, incitament, rådighet och

finansieringsmodeller för att hantera skyfall eller havsöversvämning. Lagstiftningen behöver utvecklas så att skyddsåtgärder för både skyfall och stigande havsnivåer i både exploatering och befintlig bebyggelse kan ske etappvis och successivt och påbyggnadsbart. För att skydda hamn- och centrummiljöer behöver också utfyllnader med exploatering möjliggöras för att skydda den befintliga stadsmiljön.

Betänkandets intention är att förenkla hanteringen av miljö kvalitetsnormer i planeringen och byggande med bibehållna eller lägre kravnivåer men stadsbyggnadsnämnden är tveksam till om betänkandets förslag till lagförändringar fullt ut går i denna riktning. Målkonflikter och genomförandefrågor kopplat till havsöversvämning och miljö kvalitetsnormer, vattenförekomster och strandskydd i plan- och bygglagen och miljöbalken samt annan berörd lagstiftning ingår inte heller. Det finns därför behov av att avvakta med lag- och författningsförändringarna så att de i betänkandets föreslagna förändringarna kan sammanvägas och konsekvensbeskrivas tillsammans med de förslag som kommer att tillkomma i SOU Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna som ska lämna förslag på ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras, uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2025 samt i SOU Miljö tillståndsbetänkandet som ska lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar, uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2024.

Stadsbyggnadsnämnden har nedan ett antal förslag till justeringar och kompletteringar till betänkandets lag- och förordningsförslag.

Miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten

Plan- och bygglagen (PBL)

Betänkandet föreslår förtydliganden i ett antal olika lagar, så som i miljöbalken och plan- och bygglagen, från att ”miljö kvalitetsnormerna ska följas” till att ”bestämmelserna om miljö kvalitet ska tillämpas”, exempelvis i planläggning (2kap 10§ PBL). För översiktsplanen föreslås en ändring från ”gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken ska följas ”till ”hänsyn har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap miljöbalken.” Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på intentionen att förenkla hantering av miljö kvalitetsnormerna genom stadsbyggnadsprocessen, men anser samtidigt att det är svårbedömt vad konsekvenserna blir i praktiken.

Stadsbyggnadsnämnden anser att det är viktigt att det kommunala självstyret och planmonopolet inte påverkas på ett negativt sätt, utan tvärtom bör kommunernas möjligheter att styra bebyggelseutvecklingen stärkas. Då det i 3kap 5§ PBL föreslås ett tillägg att kommunen i översiktsplanen ska beskriva ”om översiktsplanen avviker från en havsplan eller från en regionplan, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen” vill Stadsbyggnadsnämnden vill i detta sammanhang uppmärksamma att en likalydande författningstext bör finnas för havsplaner och regionplaner som avviker från kommunernas översiktsplaner. Det kommunala självstyret och planmonopolet behöver hållas intakt och tydligt. Av detta skäl anser Stadsbyggnadsnämnden att

”kommunernas översiktsplaner” även läggas till i betänkandets förslag till tillägg i 7kap3§3pk PBL: Av regionplanen ska det framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med den regionala utvecklingsstrategin, länsplanen för regional transportinfrastruktur, trafikförsörjningsprogram, ”kommunala vattentjänstplaner” och kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning samt nationella och andra regionala och kommunala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i länet,...

Miljöbalken (MB)

Stadsbyggnadsnämnden anser att både betänkandets intention med tillägget ”urban markanvändning” samt definitionen behöver förtydligas. Detta för att de av betänkandet aviserade kommande föreskrifter om undantag trots påverkan på vattenmiljöns, främst hydromorfologin, behöver ge möjlighet till exploatering som kan skydda bakomliggande befintlig bebyggelse. På så sätt kan Sveriges kuststäder bevaras och fortsätta utvecklas på ett hållbart sätt utifrån så väl ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Annars riskerar lagförslaget att motverka betänkandets uppdrag om att förenkla hanteringen av miljökvalitetsnormer vid planering och byggande. Miljöbalkens tillståndsprocesser behöver också anpassas så att alla parter kan vara trygga med att etablerade sammanhängande skyddsanläggningars på- och utbyggnader över tid inte kommer att få inskränkningar.

En lagakraftvunnen detaljplan behöver få rättsverkan i den efterkommande miljöprövningen, i de frågor som avgjorts genom planen, främst gällande lokaliseringsfrågan i tillåtlighetsbedömningen. Stadsbyggnadsnämnden anser av detta skäl att lokaliseringsregeln i 2kap6§ MB behöver ändras. Detta skulle medföra en samordning och minskad risk för dubbelprövning. Om vissa frågor avgjorts rättskraftigt genom detaljplan, bedöms det också inverka positivt på handläggningstiden för miljöprövning. Stadsbyggnadsnämnden föreslår därför tillägg i författningstexten: ”Vid tillståndsprövning enligt 9 och 11 kap i miljöbalken ska bestämmelserna i 5 kap endast tillämpas i de fall där frågan inte redan är avgjord genom en detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900).”

Betänkandet föreslår i 7kap18g§7 MB ”I fråga om strandskydd som har upphävts för ett område genom en bestämmelse i en detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) eller för ett område som har avsetts att omfattas av en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt samma lag gäller strandskyddet åter, om ...1....2.detaljplanen eller områdesbestämmelserna ersätts med en ny detaljplan.” ett tillägg första stycket 2 gäller inte om ändamålet med området är detsamma i den nya planen som i den äldre planen.” Stadsbyggnadsnämnden anser att tillägget är för snävt formulerat och inte fullt ut ger de effekter som betänkandet eftersträvar och nämnden föreslår i stället att 2 omformuleras till ”Om detaljplanen eller områdesbestämmelserna ersätts med en ny detaljplan eller områdesbestämmelser består strandskyddets upphävande.” Stadsbyggnadsnämnden anser att det är viktigt att även förenkla både för fastighetsägare och kommuner att kunna skydda, bibehålla och utveckla befintliga byggnader och kustlinje och föreslår därför även ett tillägg i 2 ”Vid behov av översvämningsskydd får kommunen bevilja bygglov för detta inom strandskyddsområde om kommunen anser i

bygglovsprövningen att skyddsbehovet överväger.” Detta bör även ge effekt på 10a §1 i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken. Även tillståndprocesser utifrån 11kap miljöbalken behöver förenklas då skyddsåtgärder, exempelvis murar eller vallar är att betrakta som markavvattning och därmed är en vattenverksamhet som kräver tillstånd, vilket idag både är utredningskrävande och långa dyra processer, framför allt för enskilda fastighetsägare, att hantera.

Vattenförvaltningsförordningen

Stadsbyggnadsnämnden saknar i betänkandets tillägg i 1kap1§ ett förtydligande gällande definitionen av ”urban markanvändning”. Stadsbyggnadsnämnden förespråkar även förtydliganden av vem som ska bedöma ”kostnader som är högre än värdet på nyttan” och hur dessa kostnader ska analyseras utifrån nyttan av bostadsförsörjning och bevarande och utveckling av kuststäder. Det är också angeläget att det inför vattenmyndighetens kommande normsättning 2027 av miljökvalitetsnormer och klassning av vattenförekomster kommit direktiv från regeringen så att förändring av statusklassning kan komma tillstånd i linje med betänkandets hållning, bland annat för Malmö hamns vattenförekomst.

Betänkandet föreslår i 4kap10§ ett förtydligande ”Vattenmyndigheten ska för en viss vattenförekomst besluta om mindre stränga ”miljökvalitetsnormer” än vad som följer av 2-6§§, om 1. Det på grund av sådan mänsklig verksamhets påverkan som avses i 3 kap 1§ första stycket 2 eller på grund av vattenförekomstens naturliga tillstånd är möjligt eller skulle medföra kostnader ”som är högre än värdet av målet” att uppnå de strängare kraven, 2. De miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som verksamheten på annat sätt som är väsentligt bättre för miljön ”utan att medföra kostnader som är högre än värdet av nyttan, ...4.vattnets ”status eller potential” inte riskerar att försämrats ytterligare. Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på betänkandets förslag men ser dock behov av ändring av betänkandets tillägg i 4kap10§4pk.

Undantagshandlingen behöver förtydligas, framför allt för vattenförekomster med kraftigt modifierat vatten, främst gällande hydromorfologi. Stadsbyggnadsnämnden föreslår att den i stället formuleras enligt: 4. Vattnets ”status” inte riskerar att försämrats ytterligare. Nämnden föreslår även ett förtydligande om att för vattenförekomster klassade som kraftigt modifierade ska mindre stränga hydromorfologiska miljökvalitetsnormer alltid tas fram, för att säkerställa att de nyttor som den urbana markanvändningen eller miljön i stort skapat i vattenförekomsten långsiktigt kan fungera och fortsätta utvecklas. Annars skapas nya otydligheter kring vad som avses med potential och vem som ska bedöma detta, särskilt utifrån grunden till klassningen kraftigt modifierat vatten. Den hydromorfologiska statusen behöver avvägas med behovet av att genom exploatering på upp- och utfyllnad skydda bakomliggande befintlig bebyggelse mot stigande havsnivåer. Denna ändring behöver ske även i andra författningstexten med samma lydelse så som 4kap15§.

Stadsbyggnadsnämnden önskar utifrån betänkandets intentioner om enklare hantering att 4kap11§ förtydligas ytterligare så att det blir tydligare vad som avses med ”allmänintresse av större vikt, fördelar för människors hälsa och säkerhet samt för en

hållbar utveckling”. Detta för att det är angeläget att minimera de osäkerheter, målkonflikter och långdragna tillståndsprocesser som miljöbalken idag genererar i Sveriges bostadsförsörjning och klimatanpassning, framför allt mot stigande havsnivåer. Stadsbyggnadsnämnden föreslår därför ett tydliggörande i tillägget i b) om vad som avses med hållbar utveckling och hur behovet av utveckling av den urbana markanvändningen ska bedömas.

Betänkandet föreslår förtydligande även i 4kap12§ ”Trots försämringsförbudet i 5kap.3a§ första stycket 1 och 4§ första stycket miljöbalken får en myndighet eller en kommun tillåta en tillfällig och kortvarig försämring av vattenmiljön i samband med direkta utsläpp från konstruktions- och byggnadsarbeten och liknande verksamheter på eller i marken som kommer i kontakt med grundvatten.” Stadsbyggnadsnämnden ställer sig positiv till de föreslagna förtydligandena och föreslår att en liknande komplettering även sker för ytvattenförekomster.

Dagvattenhantering

Plan- och bygglagen

Betänkandet föreslår ett tillägg i 1 kap 4§ PBL ”I denna lag avses med dagvatten: regn eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markyta eller konstruktion”. I lagen om allmänna vattentjänster föreslår betänkandet samma definition. Där definierar betänkandet även dagvattenhantering som ”bortledande eller annat omhändertagande av dagvatten från ett område med samlad bebyggelse”. Stadsbyggnadsnämnden vill uppmärksamma att detta kan innebära konsekvenser gällande bland annat för olika parter (enskilda fastighetsägare, verksamhetsutövare, kommunen, va-huvudmannen och staten mfl) ansvar, skyldigheter, incitament och rådighet i skyfallshanteringen. Även tillsyn, uppföljning och säkerställande över tid behöver hanteras. Detta är inte konsekvensbeskrivet i betänkandet vilket gör förslaget svårbedömt.

I 1 kap 4§ PBL föreslås även justering av definitionen underhåll från ”en byggnad ”till ”en allmän plats eller byggnadsverk”. Stadsbyggnadsnämnden bedömer att förslaget bör vara en positiv breddning av definitionen men förordar ett tillägg så att även ”*kvartersmark*” ingår.

Betänkandet föreslår att hanteringen av dagvatten och skyfall ska vara ett allmänt intresse. I 2kap6§ PBL införs ett tillägg: att bebyggelse och byggnadsverk ska utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till ”möjligheterna att hantera dagvatten”. Stadsbyggnadsnämnden är positiv till förslaget att i plan- och bygglagen tydliggöra att dagvatten inkl skyfall är en del av detaljplanens lämplighetsprövning. Stadsbyggnadsnämnden föreslår att tillägget kompletteras med ”*översvämningskydd*” så att även havsöversvämningsrisk beaktas. Stadsbyggnadsnämnden anser också att förslaget till tillägg i 2kap6§ PBL behöver förtydligas med ”*kvartersmark, allmänplatsmark*” För att få genomslag i detaljplanelaggen krävs också tydlighet gällande hur planbestämmelser kan utformas för att hantera både utformning och placering av mark och byggnadsverk, exempelvis för gröna tak, naturbaserade lösningar och andra skyfalls- och

dagvattensanläggningar, utan att generera tekniska särkrav eller olämpliga gränsvärden för rening. Även hantering exploateringsavtal, i bygglov, tillsyn, uppföljning och säkerställande över tid behöver förtydligas. Boverket behöver få ett regeringsuppdrag om att ta fram vägledning som stöd för till kommunernas detaljplaneläggning för detta.

Stadsbyggnadsnämnden anser att det är angeläget att kravställningen för hantering av dagvatten inkl skyfall och havsöversvämning hanteras med en rimlig riskhänsyn (klimatunderlag och tidshorisont) utifrån både samhällsekonomi och fastighetsekonomi. Betänkandet menar att det är rimligt att kommunen i planering för hantering av dagvatten och risken för översvämning av ny bebyggelse utgår från en återkomsttid för skyfall på 100 år samt att det är rimligt att använda ett 100 års perspektiv vid bedömning av risken för översvämning vid planläggning för ny bebyggelse i detaljplan. Betänkandet rekommenderar även att en klimatkraftfaktor på 1,25 användas för regn kortare än en timme och 1,20 för längre regn samt att klimatkraftorn är densamma för hela Sverige. Stadsbyggnadsnämnden ställer sig bakom denna risksyn men saknar samma tydlighet gällande grundnivå för nationell syn på hantering av risker gällande stigande havsnivåer. Stadsbyggnadsnämnden anser att en lämplig risknivå vid överprövning av detaljplaner gällande havsöversvämning också bör följa betänkandets rekommendation för dagvatten, vilket ger ett hundraårsperspektiv på ett klimatunderlag bestående av medianvärdet av RCP8,5 tillsammans med en medianvärdet av en extremhändelse med en återkomsttid på 100 år.

Stadsbyggnadsnämnden ser ett stort behov av ett sådant förtydligande av länsstyrelsernas överprövning i 11kap10§PBL gällande översvämningsrisker för ökad rättssäkerhet. Det saknas idag också en nationell vägledning för kommunernas lämplighetsprövning gällande klimatanpassning i detaljplaneringen utifrån betänkandets syn på riskhänsyn. Stadsbyggnadsnämnden uppmanar regeringen att tillsätta ett regeringsuppdrag hos Boverket för att revidera tillsynsvägledningen till länsstyrelsernas överprövning så att den ligger i linje med regeringens hållning samt även ge verket uppdrag ta fram vägledning till kommunerna: Det är nödvändigt att kustkommuner som har kompetens och erfarenhet av lämplighetsprövning i fysisk planering och klimatanpassning till stigande havsnivåer deltar aktivt i dessa två uppdrag.

I 4kap 14§ PBL föreslås ett tillägg i författningstexten: I en detaljplan får kommunen bestämma att lov eller startbesked för en åtgärd som innebär en väsentlig ändring av markens ”eller vattenområdets” användning endast får ges under förutsättning att 1. en viss anläggning för trafik, energi- eller vattenförsörjning, ”dagvattenhantering” eller avlopp, som kommunen inte ska vara huvudman för, har kommit till stånd”. I 4kap16§ föreslås ett tillägg: I en detaljplan får kommunen ”i fråga om dagvattenanläggningar, bestämma de krav på placering och utförande som behövs för att hantera dagvatten och vattenbrist samt för att inte överträda bestämmelserna om miljö kvalitet i 5kap miljöbalken”. I 6kap40§ föreslås ett tillägg: Ett exploateringsavtal får avse åtaganden för en byggherre eller en fastighetsägare att vidta eller finansiera åtgärder för anläggande av gator, vägar eller andra allmänna platser och av anläggningar för vattenförsörjning, ”dagvattenhantering” och avlopp samt andra åtgärder. Åtgärderna ska vara nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras.

Stadsbyggnadsnämnden är positiv till de föreslagna tilläggen men anser att det också i 4kap14§1pk PBL ska tilläggas ”översvämningskydd”, så att inte bara skydd mot skyfall utan även skydd mot havsöversvämning kan regleras. Av samma skäl anser Stadsbyggnadsnämnden att 4kap16§6pk PBL och 6kap40§ PBL ska kompletteras med ”översvämningskydd”.

Stadsbyggnadsnämnden vill också uppmärksamma att olika sammanhängande och strukturerade anläggningar för hantering av skyfall men även stigande havsnivåer kommer att behövas. Troligen som gemensamhetsanläggningar för ett antal fastighetsägare eftersom det i övervägande fall är fastighetsägarnas ansvar att skydda enskild egendom. Stadsbyggnadsnämnden ser också behov av förstärkning av lagstiftningen avseende genomförande och finansieringsmodeller för dessa anläggningar samt översyn av miljöbalken så att möjligheten förenklas att anlägga, underhålla och successivt bygga på dessa skydd över tid. Detta innebär att det bör framgå i författningstexten att skydd av sammanhängande bebyggelse får strida mot bestämmelserna om miljö kvalitet om det inte är möjligt att utan oskäliga kostnader ta hänsyn till dessa. Detta behöver även förtydligas i länsstyrelsens bedömningar och överprövningsgrund att om bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap miljöbalken står mot anläggningar som ska skydda mot risk för olyckor, översvämning eller erosion till följd av klimatförändringar.

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Betänkandet föreslår ett genomgående förtydligande i Lagen om allmänna vattentjänster, bland annat genom att det i 1§ förtydligas genom tillägget ”dagvattenhantering” att dagvattenhantering ingår och ”ska ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö” samt genom förtydligandet att dagvattenhantering i 2§1 att ”vattentjänster innefattar inte bara vattenförsörjning och avlopp (va) utan även dagvattenhantering”. Stadsbyggnadsnämnden ställer sig positiv till att betänkandet föreslår ett generellt förtydligande. Stadsbyggnadsnämnden vill dock uppmärksamma att då även skyfall ingår i dagvatten behöver det förtydligas vilket ansvar, skyldigheter och risknivåer som va- huvudmannen har gällande extremhändelser som berör delar av ett område med samlad bebyggelse. Då betänkandet också föreslår att va-huvudmannen ska kunna begära att kommunen förelägger fastighetsägare att anlägga dagvattenåtgärder inom sin fastighet blir ansvarsfrågan än mer aktuell att tydliggöra. Stadsbyggnadsnämnden vill också av samma anledning uppmärksamma att även 6§2 behöver förtydligas gällande ansvaret för hantering av skyfall för befintlig bebyggelse.

Betänkandet föreslår ett tillägg genom en ny paragraf 22a§ ”Om det behövs för att bidra till en förbättrad funktion eller ökad säkerhet hos en allmän va-anläggning får kommunen förelägga en fastighetsägare inom verksamhetsområde att vidta eller underhålla sådana dagvattenåtgärder på tomten som 1. Framgår av skyddsbestämmelser eller andra planbestämmelser i en detaljplan eller områdesbestämmelser, eller 2. Inte strider mot en detaljplan eller områdesbestämmelser för området och inte oskäligt inskränker fastighetsägarens rätt

till användning av den allmänna anläggningen. Vid bedömningen av förutsättningarna för ett föreläggande med stöd av första stycket 2 ska kommunens vattentjänstplan ge vägledning. Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.” samt genom en ny paragraf 47a§ ”Om kommunen med stöd av 22a§ första stycket 2 har meddelat ett föreläggande som innebär att en dagvattenåtgärd ska vidtas på en fastighet har den som äger fastigheten rätt till ersättning för den skada som föreläggandet medför om åtgärderna kan anses gå utöver fastighetsägarens ordinarie ansvar för hantering av dagvatten på tomten. Vid bestämmande av ersättningen ska bestämmelserna i 4kap expropriationslagen tillämpas. Den som inte anmäler sina ersättningsanspråk inom tre månader från det att föreläggandet har fått laga kraft förlorar sin rätt till ersättning.” Stadsbyggnadsnämnden anser att den nya paragrafen 22a§ behöver förtydligas att det är ”...*va-verksambetsområde* att vidta *och/ eller* underhålla...”. Stadsbyggnadsnämnden anser också att det i paragrafen inte är lämpligt att hänvisa till att kommunens vattentjänstplan ska ge vägledning. För den typ av förelägganden som avses i den nya paragrafen behövs en sammanvägning av behovet av skyddsbehovet med andra allmänna och enskilda intressen så som bostadsförsörjning, kulturmiljö och naturvärden. Översiktsplanen bör därför få i uppgift att visa i vilka geografiska områden som denna form av föreläggande kan förekomma och i stället för kommunens vattentjänstplan ge vägledning för vilka typer av åtgärder och fastigheter som kan bli aktuella för föreläggandena. Stadsbyggnadsnämnden vill uppmärksamma att om förelägganden ska bli en obligatorisk uppgift för kommunerna och bli förenat med kostnader för ersättning till fastighetsägare behöver denna nya kommunala uppgift finansieras av staten enligt finansieringsprincipen. För att inte betänkandets förslag ska bidra till en ansvarsförskjutning mellan fastighetsägarnas och kommunens samt VA-huvudmannens ansvar för anläggande och ägande av skyddsåtgärder behöver konsekvenserna analyseras ytterligare. Detta särskilt då regeringens klimatanpassningsstrategi tydligt lyfter att den part som har nytta av en skyddsåtgärd också ska vara den som bekostar själva åtgärden. Nämnden ser också behov av ändrade direktiv till MSB för statsbidrag till klimatanpassningsåtgärder så att även fastighetsägare med ansvar för att skydda sina fastigheter eller som fått föreläggande om anläggning också ska kunna ansöka bidrag.

Stadsbyggnadsnämnden anser att det är viktigt att konsekvensen av den nya paragrafen 22a§ inte leder till att kommunen blir tvungen att förelägga fastighetsägare för att de ska ta sitt egenansvar. Det behöver även förtydligas vad som avses med ”fastighetsägarens ordinarie ansvar”. Stadsbyggnadsnämnden tolkar betänkandet att detta innebär att inom egen fastighet ska fastighetsägare hantera ett 100 års regn, vilket i flertalet fall bör vara ytmässigt utmanande. Stadsbyggnadsnämnden efterfrågar också om avsikten är att kommunen ska kunna förelägga även översvämningsskydd för stigande havsnivåer för befintlig bebyggelse.

Stadsbyggnadsnämnden noterar att betänkandet konstaterar att dagvattensystemen är skapade för att hantera regn upp till en viss nivå och hävdar att en vanlig nivå är upp till ett s.k. 10-års regn. Stadsbyggnadsnämnden vill uppmärksamma att större delen av Sveriges ledningssystem inte har denna dimension idag och att insatser krävs för att

öka va-systemets kapacitet. Intentionen att förtydliga fastighetsägarens och va-huvudmannens ansvar i plan- och bygglagen och lagen om allmänna vattentjänster är i sig positiv men det finns nu risk för att den nya paragrafen skapar ett rättsosäkert läge och ökade otydligheter kring ansvarsförhållanden med risk för ansvarsförskjutning, särskilt vad gäller det ordinarie ansvaret i förhållande till va-huvudmannen om det befintliga ledningsnätet är underdimensionerat, dvs inte klarar ett 10-års regn. Kapacitetsbrist i ledningssystemet får inte innebära att Sveriges kommuner inte kan tillgodose bostadsförsörjnings-uppdraget. Oklarheten i ansvarsfördelning riskerar även ha inverkan på handläggningstiderna i kommunernas detaljplanering. Betänkandet lyfter att regn som återkommer mer sällan än vart 10 år då behöver hanteras även på annat sätt än genom den allmänna va-anläggningen och anser att ett sådant sätt kan vara att kommunen har planerat för särskilda bereda skyfallsgator eller för uppsamling av vatten i exempelvis en damm. Stadsbyggnadsnämnden bedömer att följderna av betänkandets resonemang kan innebära en ansvarsförskjutning från dagens ansvar och skyldigheter där den enskilda fastighetsägaren har ansvar att skydda sin egendom. Om det ska bli en obligatorisk uppgift för kommunerna att anlägga och äga skyfallsanläggningar i befintlig miljö så behöver denna nya kommunala uppgift finansieras av staten enligt finansieringsprincipen.

Dricksvattenförsörjning

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Betänkandet föreslår ett tillägg i 2§ ”Länsstyrelsen eller kommunen får meddela föreskrifter om förbud eller begränsningar av användningen av dricksvatten vid vattenbrist eller risk för vattenbrist. Föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket gäller när de har kungjorts eller vid den senaste tidpunkt som anges i beslutet. I brådskande fall får föreskrifterna kungöras genom att publiceras i en ortstidning, på länsstyrelsens eller kommunens webbsida, läsas upp i radio eller på annat lämpligt sätt. Detsamma gäller i fråga om ändring eller upphävande av sådana föreskrifter.”

Betänkandet föreslår ett tillägg 6e§ för skydd av vattentäkt ”Om det behövs för att säkerställa ett tillräckligt skydd av en allmän vattentäkt som ger mer än tio kubikmeter per dygn i genomsnitt eller som försörjer fler än 50 personer ska 1. Kommunen eller va-huvudmannen hos berörd länsstyrelse ansöka om skydd av vattenrådet enligt 7 kap miljöbalken, eller 2 kommunen besluta om vattenskyddsområde enligt 7 kap miljöbalken.” Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på denna möjlighet att framtidssäkra dricksvattenförsörjningen i ett framtida klimat. Stadsbyggnadsnämnden vill uppmärksamma att det är en långdragen, komplicerad och dyr tillståndsprocess att etablera vattenskyddsområden. Stadsbyggnadsnämnden noterar att inrättande av vattenskyddsområden ska bli en obligatorisk uppgift för kommunerna och av detta skäl behöver denna nya kommunala uppgift finansieras av staten enligt finansieringsprincipen.

Övrigt

Betänkandet anser att Boverket bör ges i uppdrag, att tillsammans med andra berörda myndigheter, ta fram en vägledning om vilka typer av mark- och vattenanvändning som kan kombineras med olika slags mark- och vattenområdesskydd vid fysisk planering. Stadsbyggnadsnämnden anser att det är nödvändigt att kommunerna som har kompetens och erfarenhet av denna typ av multifunktionella åtgärder redan initialt deltar aktivt i ett sådant vägledningsarbete. Lantmäteriet behöver även få en utökad roll och involveras i klimatanpassningen gällande de fastighetsrättsliga frågorna kring incitament, rådighet, långsiktigt ägande samt finansieringsmodeller.

ordförande

[Förnamn Efternamn]

sekreterare

[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]